

Udialo sa

Mesiac sa v čase úplného zatmenia nachádzal v splne a zároveň v perigeu...

strana 4

Škola

Počas krásnych jesenných dní sa deti zo školského klubu zúčastnili viacerých aktivít.

strana 7

Publicistika

Pri slove poľovník sa v myšliach mnohých z nás vybaví muž v zelenom so zbraňou v ruke...

strana 11

ŠTIAVNICKÉ TO I TO

ČASOPIS OBCE LIPTOVSKÁ ŠTIAVNICA

toito.liptovskastiavnica.sk

ROČNÍK XVII, ČÍSLO 3

OKTÓBER 2015

NEPREDAJNÉ

Iba dobré správy

Katarína Kačalková

Poznáte to... zapnete televíziu, že sa chcete dozvedieť niečo nové, čo sa stalo doma i vo svete, aby ste „nevyšli z obrazu“ a prvé čo vás zaplaví, je ohurujúca krimi-udalosť, nejaká havária alebo iná pohroma, ktorá hneď v úvode správ znesie na vás spŕšku negatívnych emócií a opozične vás naladí voči všetkým a všetkému. Psychologická výhoda prvej správy je nesporná a tak si ten negatívny náboj nesiete v sebe, vo svojich myšlienkach a či chcete alebo nechcete ovplyvní vás na veľmi dlhú dobu. Musí vo vás zarezonovať

nejaká extrémne pozitívna správa, aby sa vaše vnútro naladilo iným smerom.

Už veľakrát mi napadlo, ako by asi vyzerali správy na jednotlivých televíznych kanáloch, keby sa z nich vyškrtlo všetko zlé a negatívne. Nehovorím o tom, že verejnosť by nemala byť informovaná aj o negatívnych udalostiach, tie jednoducho tiež patria k životu ale tie „mínusy“ z každej oblasti nášho života nás valcujú oveľa viac ako to dobré a pozitívne. Potom veľmi rýchlo nadobudnete dojem, že okolo vás sa nedeje nič dobré a skôr či neskôr stratíte schopnosť vidieť a oceniť dobro...

Po príklady nemusíme chodiť ďaleko.

Podstatnú časť všetkých správ tvoria informácie o utečeneckej kríze. Iste, je závažná a možno to tak niekto nevidí, ale čoskoro sa dotkne všetkých nás. Ale ja chcem vedieť aj čosi viac ... možno v niektorom meste alebo v niektorej dedine obnovili nejakú vzácnu pamiatku a poskladali sa na to samotní obyvatelia z toho mála, čo majú. Chcem to počuť a chcem povedať – fiha, oni sú super, keď to dokázali!

Všade sa hovorí o krachujúcom Grécku, o vyčerpávajúcich rokovaníach. Ale ja chcem vedieť aj čosi viac ... možno v niektorom meste alebo v niektorej dedine otvorili novú školu pre deti alebo vybudovali

pekné detské ihrisko. Chcem to počuť a chcem povedať – fiha, oni sú super, keď to dokázali!

Všade sa hovorí o zmenených klimatických podmienkach, o globálnom otepľovaní. Ale ja chcem vedieť aj čosi viac ... možno v niektorom meste alebo v niektorej dedine vyčistili priestor od skládky odpadu, vysadili zeleň a pekné poupratovali. Chcem to počuť a chcem povedať – fiha, oni sú super, keď to dokázali!

Zdá sa vám obnovenie pamiatky, otvorenie školy či ihriska alebo zlikvidovanie skládky banálne oproti utečeneckej kríze, krachujúcemu Grécku a globálnemu otepľovaniu? Možno. Ale ak stratíme schopnosť všimnúť si dobré drobnosti, vedieť pomenovať dobré udalosti a dobré činy ako chceme mať citlivé vnímanie na udalosti väčšieho rozsahu? Keby ste hneď v tejto chvíli mali pomenovať nejakú pozitívnu udalosť z vášho okolia, napríklad z našej obce, povedať, čo sa vám páči, čo vás v dobrom zaujalo alebo potešilo, vedeli by ste?

Tak začnem ja:

- páči sa mi, že pán šofér autobusu v utorok ráno na siedmu počkal na dobiehajúceho školáka,
- páči sa mi mi vyasfaltovaná odbočka pred pohostinstvom v strede obce a pekné kamenné kvetníky,
- páči sa mi, že pri poslednej rozlúčke so zosnulým spoluobčanom pri spúšťaní rakvy prítomní chlapi bez okolkov pomáhajú Tomáškovi,
- páči sa mi, že na Novej ulici vždy vidím niekoho zametať chodník pred bránou a cestu,
- páči sa mi, že obcou chodil kominár a občania sa jednoduchým spôsobom mohli postarať, aby ich príbytky boli bezpečnejšie,
- páči sa mi, že sa rieši kríž Na hôrke,
- páči sa mi ... a teraz pokračujte vy, milí spoluobčania. Som presvedčená o tom, že stačí trochu chcieť a určite nájdete veľa dobrých, pekných a pozitívnych „drobtín“ vo svojom okolí, ktoré nás všetkých môžu robiť lepšími...

Zo zasadnutí OZ

Kamerový systém v obci zatiaľ nebude

Zasadnutie obecného zastupiteľstva obce Liptovská Štiavnica sa konalo dňa 16. 06. 2015.

Kamerový systém obce

Firma SIMA z Dolného Kubína (majiteľ Ing. Martin Sivčo) sa ponúkla na spracovanie výzvy na vytvorenie kamerového systému v obci, formou prieskumu trhu. Jednalo sa o

7 kamier (2 ZŠ, 1 ks OcÚ, 2 ks Dom smútku, 2 ks – otočka autobusu v strede obce) s výškou dotácie do 20 000 € (100%). Obec by zaplatila len časť z DPH. Podmienkou bolo preplatenie formou refundácie, najskôr by zaplatila celý náklad obec, potom by jej to bolo vrátené. Náklady na spracovanie projektu

do 2 000 € predstavujú neoprávnený náklad, obec musí urobiť prieskum trhu, ktorý bude prílohou žiadosti s termínom do 31.7.2015 (čo je posledný termín na podanie žiadosti). 15.10.2015 je posledným dátumom na preplatenie projektu. Obecné zastupiteľstvo (ďa-

Pokračovanie na str. 2

Boli prerokované ďalšie žiadosti o IBV v obci

Pokračovanie zo str. 1

lej OZ) s vybudovaním kamerového systému v obci Liptovská Štiavnica v rámci tohto projektu nesuhlasilo.

Žiadosti občanov o IBV

- Žiadosť Aurélie Jankovej, L. Štiavnica o vyjadrenie k poškodeniu drenáží menovanej Miroslavom Tkáčikom, bytom L. Štiavnica. Poslanci OZ doporučili, aby si majitelia nehnuteľností súp. č. 207 a 208 odvodnili svoje nehnuteľnosti do miestneho potoka prostredníctvom priepustov a následne obec urobí údržbu miestnej komunikácie.
- Žiadosť Miroslava Jurinu, L. Štiavnica o rozparcelovanie parc. 128 a 129/1 na 4 pozemky o výmere cca 6 á so spoločnou súkromnou prístupovou komunikáciou. OZ nesúhlasilo s navrhovaným riešením z dôvodu, že v predmetnej lokalite nie sú vybudované žiadne inžinierske siete a v prípade vydania súhlasného stanoviska obce by tieto musela obec vybudovať. V prípade, že žiadatelia vybudujú inžinierske siete na vlastné náklady, obec bude naklonená vydať súhlasné stanovisko.
- Ústna žiadosť rodiny Šalapkovej, Stará Lubovňa o vydanie stanoviska - po komasácii získali pozemky na Vrchhore, na ktorých si chcú postaviť rodinný dom. OZ s výstavbou rodinného domu nesúhlasilo z dôvodu, že v danej lokalite nie sú vybudované inžinierske siete a obec neuvažuje v blízkej budúcnosti s ich vybudovaním a prístupová komunikácia nespĺňa ani základné požiadavky miestnej komunikácie.
- Žiadosť Milana Kopču, Martin o výstavbu rodinného domu na parcele 769/3 v k. ú. Liptovská Štiavnica OZ schválilo.

Rôzne

Prejednané skutočnosti:

- Zničenie kríža na Hôrke pri dopravnej nehode - starosta obce osloví políciu o prešetrenie nehody a nájdenie páchatela.
- Žiadosť Ladislava Kačalku, Liptovská Štiavnica o náhradu krytiny na svoju drobnú stavbu, ktorá bola rokmi zničená hráčmi na športovom ihrisku.. Poslanci OZ so žiadosťou nesúhlasili.

Ďalšie zasadnutie obecného zastupiteľstva obce Liptovská Štiavnica sa konalo dňa 27. 08. 2015.

7. rozpočtové opatrenie

OZ súhlasilo s:

- s vypracovaním výškopisu, polohopisu pre vybudovanie spoločných zariadení a opatrení v obci Liptovská Štiavnica (projekt pre eurofondy) za 300 €,

- s podaním projektu pre EÚ prostredníctvom Poľnohospodárskej agentúry v Dolnom Kubíne na Ministerstvo pôdohospodárstva pre projekt Vybudovanie spoločných zariadení a opatrení v obci Liptovská Štiavnica na výstavbu poľných ciest,
- s vypracovaním projektovej dokumentácie na projekt „Vybudovanie spoločných zariadení a opatrení v obci Liptovská Štiavnica na výstavbu poľných ciest za sumu 2 200 €,
- s výberom firmy Euroformes a.s. Žilina na podanie prihlášky k projektu „Vybudovanie spoločných zariadení a opatrení v obci Liptovská Štiavnica“ za odmenu vo výške 2 899,20 €.
- s vypracovaním projektovej dokumentácie na vybudovanie miestnej komunikácie pre peších (ulička, lampy, zámková dlažba) medzi RD Štefana Belku a Juraja Švoša - od Novej ulice po ul. Drevenice v celkových nákladoch do 300 € a následne s podaním žiadosti na vydanie územného a stavebného rozhodnutia (jedná sa o parcelu 834/2 o výmere 333m², ktorá je toho času vo vlastníctve SR),
- s rekonštrukciou prístupového chodníka a schodov (uloženie cestných obrubníkov a zábradlia k nižnanskému medokýšu) s rozpočtom 500,- €.

Oprava kríža na Hôrke

Obec obdržala vyzoznenie poškodeného od Okresného riaditeľstva policajného zboru, kde sa uvádza, že škoda bola spôsobená neznámym páchatelom. Valéria Tulinská prečítala cenovú ponuku od Milana Nováka, Ludrová na opravu kríža na Hôrke, ktorý bol zničený pri dopravnej autonehode dňa 23.5.2015 v nočných hodinách v celkovej sume 600 €. OZ LŠ súhlasilo s opravou kríža na Hôrke podľa priloženej cenovej ponuky v sume 600,- €.

Investícia „voda – kanál“ ul.Poza drevenice

- Starosta rozbral problematiku týkajúcu sa ulice Poza drevenice, ktorá zatiaľ nie je pripojená na kanál a vodu, vlastníkom ktorej je X-TEAM Slovakia, s.r.o. Liptovská Štiavnica.

Po dôslednej diskusii, kde sa prebrali všetky možnosti, OZ rozhodlo o prijatí uznesenia tohto znenia:

OZ súhlasí s napojením novovybudovanej kanalizačnej a vodovodnej siete „ulica Poza drevenice“ na súkromnú kanalizáciu a vodovod, ktorá je vo vlastníctve firmy X-TEAM Slovakia, s. r. o., IČO: 36422959, so sídlom Liptovská Štiavnica, Nová 397/95, v zastúpení konateľom Róbertom Pavelkom. Napojenie do súkromnej kanalizačnej a vodovodnej trasy, odôvodňuje me tým, že už v minulosti došlo k ústnej dohode takéhoto napojenia, keď majitelia firmy požiadali o súhlas s napojením do obecnej kanalizácie. Obec si je vedomá, že v prípade súdneho

sporu koná vo verejnom záujme a nebráni sa ani prípadnému finančnému odškodneniu za predmetný úsek súkromnej kanalizácie.

Rôzne

Prejednané skutočnosti:

- Sťažnosť od firmy B.E.C Lipt. Štiavnica na animobunku, ktorá je na obecnej ceste a pravdepodobne slúži firme pána Pavelku. Pán Pavelka sa pýtal, či chce obec cestu posunúť ďalej. Vzhľadom na to, že je majiteľom všetkej zelene okolo, má záujem odkúpiť obecnú cestu. Starosta obce dostal poverenie obrátiť sa na p. Vajlingovú, vlastníčku susedného pozemku na prejednanie danej problematiky. Na otázku od hl. kontrolórky na pána Pavelku, že keď išiel stavať, či vedel, že je tá cesta obecná, odpovedal, že vedel. Záver - bude ešte jedno mimoriadne stretnutie aj s vlastníkmi s tým, že pán Pavelka nechal na obci žiadosť o kúpu pozemku.
- Starosta obce prečítal žiadosť pani Dianovej, bezprostrednej vlastníčky susednej nehnuteľnosti, na nadmerný hluk v záhradných priestoroch Caffé bar Michal. Pani Dianová a pán Dian sa pýtajú, aké sú minimálne vzdialenosti medzi pozemkami podľa zákona. Pán Janči dodal, že ako sa postavila trampolína sa on a pani Dianová stretli a pani Dianová sa nevyjadřila o svojich zdravotných problémoch. Dohodli sa, že po 21:00 hodine sa skákať nebude. Plot nie je skutočná hranica, je to v riešení. Na jeseň pán Janči dá trampolínu odložiť.
- Zuzana Zarevúcka prečítala žiadosť starostu obce Ludrová o zámere výmeny časti k. ú. Ludrová a k. ú. Liptovská Štiavnica. Po diskusii poslancov, OZ nesúhlasilo s výmenou územia medzi k.ú. Liptovská Štiavnica a k.ú. Ludrová v lokalite „Hore Vrbím“ na základe žiadosti obce Ludrová zo dňa 11.8.2015 pod číslom 564/2015.
- Starosta obce oboznámil OZ, že pán Kollárik urobil svojpomocne cestu (makadam) pri Aurélii Jankovej v spolupráci s obcou - cesta je hotová.
- Starosta obce informoval poslancov o žiadosti na predaj verejného zariadenia získaného v rámci komasácie t.j. pozemok medzi panelovou cestou a piatimi vlastníkmi nehnuteľností na ulici Kľučiny, čo zatiaľ nie je možné. Možnosť je cez nájomnú zmluvu na 20-30 rokov pozemok prenajať.
- Obec Liptovská Štiavnica je zaradená do investičného plánu Vodárenskej spoločnosti, a. s. Ružomberok na rok 2016 na vybudovanie inžinierskych sietí kanál a voda ulica Ponad ihrisko. OZ súhlasí s napojením novovybudovaných sietí kanál a voda ul. Ponad ihrisko.

Pokračovanie na str. 3

Kľučiny budú mať zavedený miestny rozhlas

Pokračovanie zo str. 2

- Obec Ludrová rozhodla, že spustí výstavbu cca 5 rodinných domov susediacich s k. ú. Liptovská Štiavnica, avšak vyústenia vody a kanálu z týchto rodinných domov je už v miestnej komunikácii, ktorá patrí k. ú. L. Štiavnica. Preto obec L. Štiavnica vybaví územné a vodoprávne rozhodnutie na výstavbu vody a kanalizácie, avšak financovanie pôjde z obce Ludrová.
- Dostali sme dotáciu od Úradu vlády SR na miestny rozhlas Kľučiny vo výške 6 000 €.
- Možnosť vybudovania zberného dvora prostredníctvom eurofondov. Bolo povedané, že sa majú spojiť 3 obce, obec samostatne by tento projekt neuživila a skôr je to myšlienka pridať sa k inej obci alebo k mestu Ružomberok. Obec projekt na zberný dvor nepodá. Návrh odkúpiť pozemok pri Miroslavovi Božokovi, ktorý by slúžil ako úložný priestor pre obec s tým, že obec by ho oplotila a pravidelne udržiavala.

- Odkúpenie pozemkov pod miestnu komunikáciu poza Obecný úrad - vlastníci nehnuteľností súhlasia, nový vlastník p. Staš sa má vyjadriť. Cesta by viedla popri cintoríne, bývajúcí sú za a ešte skúsia presvedčiť pána Staša...
- Žiadosť o súhlasné stanovisko na výstavbu rodinného domu, Ulica ponad ihrisko. OZ súhlasilo s vydaním súhlasného stanoviska pre výstavbu na parcele CKN 97/3 pre žiadateľa Ing. Vladimíra Trnovského a manželky Daniely, Ružomberok.
- Odkúpenie pozemku parcela C KN č.69/2 orná pôda o výmere 71 m², vedenej na LV č. 3258 obce Liptovská Štiavnica od vlastníkov:
 1. Márie Kačaljakovej, rod. Kuniakovej, Ružomberok v 1/10-ine,
 2. Janky Baďovej, rodenej Kačaljakovej, Ružomberok – Černová v 1/10-ine,
 3. Martina Kačaljaka, Ružomberok v 1/10-ine,
 4. Miroslava Kačaljaka, Ružomberok v 1/10-ine,

5. Mareka Kačaljaka, Ružomberok v 1/10-ine, ktorí predávajú obci Liptovská Štiavnica, Hlavná 39/53, Liptovská Štiavnica v zmysle § 9a, ods. 8, písm. b) a e), zákona č. 138/1991 Zb. o majetku obcí v znení neskorších predpisov za cenu 0,66 €/m². Všetky náklady a poplatky spojené s predajom uvedeného pozemku znáša kupujúca Obec Liptovská Štiavnica. Odôvodnenie: Ako prípad osobitného zreteľa je považovaný z dôvodu, že pozemok tvorí budúcu miestnu komunikáciu patriacu do majetku obce.

- RNDr. Dušan Dírer žiadal premerať tarifnú vzdialenosť v km od autobusovej zastávky Liptovská Štiavnica garáž po autobusovú stanicu Ružomberok z dôvodu, či nie je (dĺžkou trasy nad 7 km) chybné zaradená do vyššej cenovej kategórie. Na SAD bol zo strany obce zaslaný list, zároveň aj na VÚC do Žiliny.

Cintorín bude čistejší

Postrehy starostu obce

Dušan Lauko

Vážení spoluobčania,

ako je pravidlom aj v tomto jesennom čase chcem s Vami prostredníctvom našich novin prebrať niektoré problémy, resp. názory, ktoré ako starosta pravidelne prostredníctvom občanov počúvam a vnímam.

Čoskoro príde čas, kedy si pripomenieme sviatok Všetkých svätých a naše kroky budú v týchto dňoch pravidelne smerovať na miestny cintorín. Cintorín je miestom, kde máme pochovaných svojich najbližších, ale je miestom, kde budeme pochovaní aj my. Pravidelne sa stretávam s problémom padania lístia z líp, ktoré sú na cintoríne buď ako nálet alebo boli zasadené našimi prarodičmi. Mnohí máte pravdu, že tolko líp na cintoríne je veľký problém, ale verte, že vyrábať ich naraz nie je ani mojím cieľom. Každoročne sa ale snažíme odstrániť aspoň stromy resp. kroviny, ktoré by umožnili jestvujúci stav ešte viac rozšíriť. Aj tohto roku sme odstránili možno 50 ročnú lipu, ktorá rástla v strede cintorína prostredníctvom pracovníkov malých obecných služieb a mnou osobne. Celá táto práca nám trva-

la tri dni a poviem Vám, nebola to jednoduchá robota a hlavne, vždy nad nami viselo riziko, že si ublížime my, alebo poškodíme niektorý z príslušných pomníkov. Napriek tomu sa práca podarila a stred cintorína je opäť čistejší.

Samozrejme, že do budúcnosti budeme pokračovať v týchto prácach, ale nedá sa to urobiť hneď a zaraz. Čo sa týka kosenia a vyhrabania cintorína, na tomto sme začali pracovať v 39. týždni a budeme pokračovať až do sviatkov. Chcem Vás ale upozorniť, vážení spoluobčania na to, že pracovníci sa mi sťažujú na veľké množstvo fliaš, bandasiek za každým druhým pomníkom, ktoré prekážajú pri kosení. Žiadam Vás preto, aby ste si tieto veci buď zobrali so sebou domov, resp. ich vyhodili do kontajnerov, ktoré sú umiestnené pri dome smútku.

Druhou témou, ktorou sa okrajo-

vo vrátim o pár mesiacov späť je akcie Stretnutie rodákov. Chcem sa touto cestou poďakovať všetkým spoluobčanom, ktorí sa akýmkoľvek spôsobom podieľali na prípravách a realizácii tohto naozaj milého stretnutia. Podľa odozvy občanov, podujatie nemalo chybu, až na vysokú teplotu počas celého priebehu. Tak isto som sa stretol s reakciou aj našich spolu-rodákov, ktorí nám nepriamo odporúčajú urobiť takéto stretnutie častejšie a nielen raz za

5 rokov.

Ku koncu roka spravidla obecné zastupiteľstvo schvaľuje aj všeobecne záväzné nariadenie o miestnych daniach. Tak tomu bude aj v decembri roka 2015. Viacerí občania v tejto súvislosti oslovili buď miestnych poslancov, resp. starostu s otázkou, prečo pretrvávajú rozdielna tarifa v miestnych daniach medzi rodinnými domami starousadlíkov a obyva-

teľmi Kľučín. Táto skutočnosť bola v minulosti možno vyvolaná tým, že obec do miestnej ulice Kľučiny investovala nemalé prostriedky a to napríklad v podobe doplnenia asfaltového povrchu, ktorý ale predtým bol prisľúbený, že bude hrazený zo strany investorov výstavby. Preto poslanci túto tarifu v minulosti zvýšili. Dnes však plne chápem obyvateľov Kľučín a ako starosta nevidím až takú potrebu mať v miestnych daniach za rodinné domy takýto rozdiel, preto budem iniciovať poslancov OZ, aby túto skutočnosť zobrali na vedomie a miestne dane za rodinné domy boli zjednotené v rovnakej výške. Taktiež chcem ešte povedať ostatným obyvateľom obce, že tak ako sme spolu s poslancami OZ povedali, že miestne dane zvyšovať nebudeme chcem touto cestou prisľúbiť, že to aj v roku 2016 dodržíme. Znížime dane obyvateľom ulice Kľučiny na rovnakú sadzbu ako majú ostatní obyvatelia.

Touto cestou Vás vážení spoluobčania chcem ešte raz poďakovať a popriať Vám príjemné chvíle počas dlhých jesenných večerov v kruhu svojich blízkych.

Váš starosta obce Dušan Lauko.

Leto bohaté na zážitky

Edita Haluzová

Prešlo leto a je tu opäť jeseň. Nevieam, aká bude, ale leto sme si užili. Myslím tým členov Jednoty dôchodcov a členov SZŤP. Toho roku bolo leto bohaté na slnečné dni a nadpriemerné teploty a tie lákali prežiť ich pri vode a ešte lepšie pri mori.

Toho roku sme niektorí vymenili Taliansko za Chorvátsko a koniec leta za začiatok a urobili sme dobre. Pobyt pri mori sme si naplánovali na 19.6. v chorvátskom pobrežnom meste Makarska, ktoré leží pod malebným pohorím Bijokovo, neďaleko pútnického miesta Vepric. Zo Štiavnice sa tohto zájazdu zúčastnilo 8 osôb, čo značí, že sa im naše pobyty páčia a cítia sa s nami dobre. Výhodou tohto zájazdu bolo, že nebolo ešte veľké horúčavy a voda bola osviežujúca, takže na svoje si prišli hlavne deti, ktoré boli vo vode skoro celé dni. Majiteľka cestovnej kancelárie sa nám postarala aj o fakultatívne výlety a tak sme absolvovali jednodňový výlet loďou na ostrovy Hvar a Brač, záujemcovia o kopce si prišli na svoje výstupom na pohorie Bijokovo nadšenci histórie výletom do historického mesta Dubrovnik.

V mesiacoch júl a august si jednotlivé organizácie robili posedenia pri guláši, či tí, ktorým sa ušiel rekondičný pobyt, strávili týždeň v kúpeľoch v liečivej termálnej vode.

September je už dlhé roky venovaný príprave a uskutočňovaniu ružomerskej Lýry, čo je prehliadka folklórnych súborov seniorov zo

Žilinského kraja. Toho roku 10.9. sme usporiadali už XI. ročník, tento raz v kúpeľnom dome Choč na Lúčkach. Prehliadky sa zúčastnilo 11 súborov, z toho štyri boli z nášho okresu a to súbor Salatin z Lipt. Sliachov. Súbor Lúžňanka z Lipt. Lúžnej, súbor Liskovan z Liskovej a súbor Lúčanka z Lúčok. Nemôžeme sa sťažovať na nezáujem o toto podujatie, aj keď sa nekonal v Ružomberku. Kinosála v kúpeľnom dome Choč praskala vo švíkoch a záujem o toto podujatie prejavili aj kúpeľní hostia. Na prehliadke som stretla aj členky JDS z Bodíc, ktoré sa pochvalne vyjadrili o celej akcii a prejavili záujem zúčastniť sa aj budúceho ročníka a pokiaľ by sa dala aj ako priame účastníčky s ich folklórnym súborom. Na zdarnom priebehu podujatia majú veľkú zásluhu členovia výboru ZO JDS Lúčky, ktorí ako hostitelia sa svojej úlohy zhostili veľmi zodpovedne. Taktiež musím vyzdvihnúť prácu celého prípravného výboru pod vedením predsedu OO JDS p. Ižu a to p. Klimčíkovej, p. Králiku a p. Hazuchu, ktorí sú predsedami ZO a dušou takýchto podujatí.

Slovenský zväz telesne postihnutých - republikové centrum každý rok v letných mesiacoch usporadúva stretnutia predsedov Okresných centier pod názvom Medzinárodný deň osôb so zdravotným postihnutím. Toho roku sa konalo v Park hoteli Hokovce, v Levickom okrese v dňoch 1.-3. júla. Organizátormi okrem Republikového centra boli aj Okresné centrum Levice a Základná organizácia rodičov zdravotne postihnutých detí a

mládeže Levice. V programe boli prvý deň športové hry a ich vyhodnotenie. Za žilinský kraj sme mali skvelých zástupcov, ktorí nám vyhrali niekoľko zlatých, strieborných a bronzových medailí aj napriek svojim zdravotným ťažkostiam sa jednotlivých športových disciplín zhostili veľmi dobre. Vo štvrtok, druhého júla prebiehal v dopoludňajších hodinách odborný seminár a prezentácia zdravotníckych pomôcok. V odpoľudňajších hodinách nám majitelia pripravili prehliadku hokovského kaštieľa a absolvovanie procedúr podľa vlastného výberu. Večer bolo slávnostné oceňovanie zaslúžilých dlhoročných členov a funkcionárov.

Na budúci rok nás čaká republikový snem SZŤP, na ktorom sa bude hodnotiť štvorročná práca zväzu, ale budú sa pripravovať, ale aj odsúhlasovať nové stanovy SZŤP a tie sú návrhom všetkých aktívnych organizácií na Slovensku, lebo budú vyjadrovať potreby a záujmy všetkých zdravotne postihnutých ľudí na Slovensku. A tí sa spoliehajú na nás, funkcionárov Okresných, krajských centier, že ich záujmy budeme zastupovať a starať sa o ich potreby a zlepšovanie kvality ich života.

Takže aká bude jeseň a čo všetko do Vianoc v týchto dvoch organizáciách stihneme urobiť, pripraviť, to sa vám budem snažiť napísať v ďalšom príspevku štiavnické To i To. Prajem všetkým čitateľom prežitie v jesenných mesiacoch v zdraví, bez nádchy, kašľa a iných neuduhov.

Mesiac predviedol krásne divadlo

Dušan Dírer

V pondelok 28.9.2015 nad ránom sme vďaka priaznivému počasiu mohli byť (po štvorročnej prestávke) svedkami krásneho úkazu - úplného zatmenia Mesiaca. Toto **zatmenie** však bolo niečím výnimočné. Mesiac sa totiž v čase zatmenia nachádzal v **splne a zároveň v takzvanom perigeu**, čo je jeho najmenšia vzdialenosť od stredu Zeme (356 876 kilometrov; v tzv. apo-

geu, teda najväčšej vzdialenosti - 406 389 km, bol 11.10.2015; stredná vzdialenosť Mesiaca od stredu Zeme je 384 403 km). Za zmienku stojí, že nič podobné nebolo k videniu 33 rokov a nič podobné sa nebude opakovať najbližších 18 rokov.

Fáza čiastočného zatmenia začala (v Lipt. Štiavnicu) takmer presne o tretej nad ránom, úplné zatmenie začalo krátko po 4:00 a trvalo takmer jeden aj štvrtý hodiny. Koniec čiastočného zatme-

nia nastalo po štvrtí na sedem (Mesiac však bol v tom čase tesne nad obzorom a v mnohých prípadoch ho zakrývali kopce, alebo budovy).

Počas zatmenia mal Mesiac oranžovo až hnedočervené sfarbenie, ktoré je spôsobené ohybom a rozptylom slnečného svetla na prachových a aerosólových časticách vo vysokých vrstvách zemskej atmosféry.

10 minút po fáze úplného zatmenia...

Foto: D. Dírer

Počas zatmenia bola výnimočne dobrá viditeľnosť, takže bolo možné voľným okom pozorovať omnoho viac hviezd, ako v bežných podmienkach.

Priebeh fázy čiastočného zatmenia (3:00 hod - 4:00 hod)

Foto: D. Dírer

Na ďalšie (klasické) úplné zatmenie Mesiaca si počkáme ďalšie tri roky - do 27. júla 2018.

Spomienky na jeseň

Alfonz Balko

Rodák Alo Balko, ktorý prežil detstvo v Liptovskej Štiavnici, si pamätá našu obec tak, ako my, neskôr narodení, nebudeme mať možnosť už nikdy zažiť. Ponúkame vám jeho ďalšie spomienky, tentokrát zamerané na aktuálne ročné obdobie - jeseň.

Jeseň, tak ako teraz, aj v minulosti bola obdobím, v ktorom sa zberali výsledky poľnohospodárskych prác, vykonaných v jari a lete. Veľký rozdiel je však v tom, že v prvej polovici minulého storočia sa úroda zberala ručne, na úzkych a dlhých poličkách ohraničenými medzami, v ktorých sídlili aj vtáčky

a zajace. Dnes vykonáva Poľnohospodárske družstvo práce pomocou strojov na veľkých lánoch, ktoré vznikli spojením niekdajších roličiek a v ktorých zmizli aj medze.

V prvej polovici minulého storočia v jeseni k bežným domácim prácam, ku ktorým patrili práce v maštali a kuchyni (napr. príprava masla mútením mlieka v drevených nádobách – dbankách, ktoré v Štiavnici robil môj starý otec - debnár) pribúdala kosba ďateliny a lucerny, mlátenie pokiaľ sa nestihlo vykonať v lete, zber zemiakov, kapusty, burgyne, kvaky a ostatnej zeleniny, orba pre siatie ozimného jačmeňa a žita, zháňanie oviec a jalovic z letných pastvísk, zber kameňov z roli a ich ukladanie spravidla na koniec

medzí, príprava palivového dreva a taktiež nástup brancov na dvojročnú vojenčinu, Dušičky, Mikuláš a iné.

K hlavným jesenným prácam patrilo vykopávanie šváby (zemiakov).

Práca so zemiakmi je iste aktuálna aj v súčasnosti, nebudem o nej písať. Hádám len to, že pre deti bol zber zemiakov vtedy spojený s pasením dobytka. Obyčajne pri lúke kde sme pásli kravy, bolo zemiačisko a na ňom suchá zemiaková vňať. Z nej sme nakládli oheň a v pahrebe sme piekli zemiaky. To patrilo k romantike našich detských čias. Nezriedka sme pritom zbierali suché žltoknedé okvetné lístky bukvičky, z ktorých sme ušúľali papierové cigarety a tak začínalo naše „chlapské“ fajčiarske obdobie.

Významnou bola tiež kosba trojky (ďateliny) a lucerny, ktoré sa spracovávali podobne ako tráva – sušením na ostrbách. V súvisie s kosbou sa chcem zmieniť o ďalšom typickom zvu-ku, ktorý sa v priebehu roka ozýval dedinou a dnes ho už asi nepočuť, zvuku vznikajúcom pri kovaní (po našom kovaní) kosy na babke (malej nákovke). Vybavením kosca okrem kosy bol aj plechový oselník s vodou, ktorý mal upevnený na opasku od nohavíc. Dnes pri kosení záhrad sa ozývajú zvuky elektrických alebo motorových kosačiek.

K jeseni patrila aj príprava pôdy a siatie ozimín. K ním patrila aj orba. Na regeneráciu pôdy sa začínalo orať buď od medzí, t.j. okraja poľa (rozorávka) a pod seibu zo stredu (do skladu). V jeseni sa siali oziminy. Pred siatím sa pooraná pôda upravovala bráňením. Brány boli vyše metra veľké štvorcové drevené mreže v spojnicach, ktorých boli vyše decimeter dlhé kovové hroty. Brány po roli ťahal konský poťah. Pri bráňení boli spojené vždy dva kusy brán a zaťažoval ich pohonič rozkročený na oboch bránach. Sialo sa ručne. Sejačky pre malé roličky by boli prepychom. Vždy som obdivoval môjho otca pri siatí. Krížom cez plece mal uviazanú plachtu a dva voľné konce držal ľavou rukou. Tak vznikol podolok a v ňom bolo na-sypané zrno na siatie. Krok, prísun, nabratie obilia do pravej ruky a širokým rozmachom ho rozhodil poloblúkom na pripravenú pôdu a znova krok, prísun. Verne zobrazoval roľníka z Hanulových obrazov.

Pole bolo treba aj hnojiť. Hnoj sa vyvážal na voze alebo upravených saniach od neskoršej jesene po celú zimu až do jari na polia, kde sa zhadzoval na väčšie kôpky a z nich sa potom rozhadzoval po pôde vidlami. Tak sa vyprázdnil hnojiská, ktoré mali gazdovia vo

Jesenná práca na poli

Kresba: Oľga Prekopová

Pokračovanie na str. 6

Spomienky na leto

Pokračovanie zo str. 5

dvore konča domu a kde sa vynášali exkrementy zvierat, popol a kuchynský odpad, pokiaľ sa nepoužil pre prasce, pretože chov prasiat bol vtedy skoro na každom dvore. To neboli veľkochovy (dnes aj 10 až 30 tisíc kusov) ale chovalo sa jedno až dve prasce pre vlastnú potrebu, prípadne i niekoľko kusov viac, ale tie boli určené na predaj. Burgyňa, kvaka a zemiaky boli hlavnou potravou (okrem kuchynských odpadkov) ošipáných. Niektorí mali vlastný chov a udalostou bolo, keď viezli na vozíku prasnica ku kancovi (po našom kundysovi), čo sa konalo najmä v jeseni. Pri chove prasiat musím spomenúť na profesiu – miškárov. Hlas miškára bol čas od času počuť v celej dedine. Ich úlohou bolo kastrovať kancov, býčkov alebo žrebčekov preto, aby prasatá a býčky dobre priberali a stali sa z nich voly a žrebce, aby skrotli. Samozrejme k chovu prasiat patrili aj zabíjačky, ktoré sa robili tesne pred zimou. Chladničku vtedy v dedine nevladl nikto a chlad zimných mesiacov umožnil udržiavať mäso zo zabíjačky dlhšie v použiteľnom stave.

Jeseň bola a zrejme aj je obdobím, kedy sa chystalo drevo na kúrenie, ale aj štrajchalo drevo určené pre celulóžky. Z ťažko dostupných terénov (Javorie, Brdo) sa drevené kldy spúšťali rizňami, čo boli dlhé žľaby zostavené z brvien. Nepríjemná práca pre mňa bol zber šípok na lekvár. Lepší lekvár ako šípkový som však nepoznal.

V jeseni končilo obdobie paše na holiach. Všetok dobytok a ovce sa odtiaľ zháňali na pastviny a polia pri dedine alebo na začiatok dolín.

Keď skončila práca na poliach a nastali dlhšie jesenné večery, začínali aj páračky peria a pokračovali práce s ľanom a konopami a začínali priadky. Ale o tom až nabudúce.

Babie leto – začiatkom jesene bo obdobím odletu lastovičiek. V mojom detskom ob-

dobí nebolo hádam domu na ktorom by pod strechou nebolo prilepené niekoľko lastovičích hniezd. A koncom septembra boli obsadené drôty elektrického vedenia lastovičkami chysta-júcimi sa odletieť do teplejších krajín.

Jednou zo zaujímavých udalostí v dedine bývala koncom septembra rukovačka, t.j. odchody regrútov (odvedencov) na vojenskú službu. Vojenská povinná služba trvala

v tom čase 24 mesiacov, okrem obdobia 1932-34 kedy bola skrátaná na 14 mesiacov. Asentírky (odvody) dvadsať ročných mládencov pred vojenskou komisiou sa konali v marci. Byť vojakom bolo vtedy známkou dospelosti a fyzickej schopnosti a zvyšovalo jeho spoločenské postavenie medzi mládencami aj medzi dievkami. Naopak, neschopný vojenskej služby, nevojak, bol považovaný za menejcenného. Od r. 1940 sa vek pre odvod znížil na 19 rokov veku a Rómovia a Židia nemohli byť zaradení do vojenských jednotiek. Vykonyvali len službu v Pracovnom zbore, a to v osobitných skupinách ako robotníci.

Pochopiteľne aj vtedy k jeseni patrili Dušičky a Mikuláš, ale na tom sa máločo zmenilo. V upršaných a chladných jesenných večeroch nám však chýbala televízia, smartfóny, tablety a počítače s internetom a mnoho iných vecí, pretože o nich ešte nik ani nechyroval. ■

...aby bolo v zime teplo... Kresba: Olga Prekopová

Prežiť a spomínať

Ladislav Slanica

Život každého z nás je naplnený udalosťami, na ktoré je veľa dôvodov spomínať. Spomínať tak v dobrom, ale i zlom. Na jednej udalosti spomínáme radi a niektoré by sme najradšej z našich spomienok vymazali. Ku tým pekným spomienkam využívame každú príležitosť, aby sme si na ne oživilí celé i širšie súvislosti, hlavne také, ktoré boli pre nás príjemné. No na druhej strane, sme často nútení vrátiť sa aj ku smutným a nepríjemným.

Aj posledné udalosti, či výročia, nás pobádali, aby sme si aj po 71 rokoch od SNP zaspomínali na udalosti, na ktoré sa zabudnúť nedá.

Mal som vtedy vari 15 rokov a priznám sa, že v tom čase som mnohým udalostiam okolo seba nerozumel a ich nechápal. Preto sa nebudem stavať do pozície historika, len chcem ako Štiavničan, pamätný tých čias, podeliť sa s tými, ktorí žijú medzi nami a našťastie také a podobné udalosti neprežili.

Na pamätnej tabuli, venovanej padlým v SNP, už roky čítame, že zo Štiavnice bol účastníkom aj Peter Tulinský! A o ňom chcem..., lebo jeho tragickému koncu som bol sčasti svedkom!

V dedine nebolo tajomstvom, že aj Peter sa zapojil a pridral sa ku partizánom. Po potlačení povstania sa o ňom dosť dlho nevedelo. Šírili sa neoverené informá-

cie, že ten, alebo ten tiež padol, ale o Petrovi sa dlho nehovorilo. Povrávalo sa, že ho údajne videli v Sliachoch.

Nič viac, nič konkrétne a hodnoverné! Front v tom čase už dlhšie „trčal“ pri Mikuláši.

Až jedného rána, včasne, vari ten blízky front bol dôvodom, prečo sa nešlo do školy. Ja pozorám oknom na ulicu a odhadujem, aká asi môže byť zima. A... spozornel som!

Idú nemeckí vojaci! To by nebolo nič zvláštne a mimoriadne. Tak to bolo denne - ale tí vyskakujú z toho „obojživelníka“ (kabrilet KDF), dvaja bežia ulicou – ako do cintorína, ďalší dvaja ďalej pred autom smerom do dediny! Dom oproti nám, nebohy

Peter tam býval aj s rodinou, bol obsadený! Petra chytili! Nemal už možnosti utiecť! V posledných sekundách, keď mu prikázali obliecť si kabát, rozhodol sa pre útek. Nevedel, nemohol vedieť, že všetko je obsadené, že na každom rohu stojí samopalník. Bežal smerom na záhrady. Nechali ho odbehnúť dvadsať – tridsať krokov a veliaci tomu komandu dal povel „Šísen“. Jeden z vojakov prišiel k nemu a nešetril „ranu istoty“. Peter tam ležal, tvárou v snehu, až do zotmenia, lebo zakázali s nim manipulovať!

Aj také neradosné, smutné spomienky priniesol život a nedá sa na ne zabudnúť! ■

Čo nové v našej škole

Renáta Cagalincová

V školskom roku 2015/2016 bude do Základnej školy v dennom štúdiu chodiť 43 žiakov, jedna žiačka si plní povinnú školskú dochádzku v zahraničí, 8 žiakov dochádza zo susednej Štiavničky. V škole budú dve oddelenia školského klubu detí s 30 žiakmi, svoj voľný čas budú môcť žiaci tráviť v troch útvaroch záujmovej činnosti.

Naša novinka - chceme byť ešte bližšie k Vám!

Už nie sme iba na adrese <http://www.zs-liptst.edupage.org>

Nájdete nás aj na FACEBOOKU: <http://www.facebook.com/ZS.Lipt.St>

Lajkujte, komentujte, zdieľajte....

pedagóg	trieda	počet ž.	vedie útvar
Pastuchová Katarína	1.A	10	Ihla – náš pomocník
Birková Vlasta	2.A	10	turistický
Kamhalová Jana	3.A	13	počítačový
Cagalincová Renáta	4.A	11	turistický
Garaj Ján	NAV	32	
Bázlíková Ilona	NAV	1	
Kačaljaková Michaela	1. odd ŠKD	14	
Kohútová Jana	2. odd ŠKD	16	

V školskom klube sa deti nenudia

Michaela Kačaljaková

Počas krásnych jesenných dní sa deti zo školského klubu zúčastnili viacerých aktivít. Na začiatku školského roka rozprávali svoje zážitky z prázdnin, ako ich prežili, čo sa im páčilo, kde boli a čo zažili. Prostredníctvom zoznamovacích hier sme sa navzájom spoznali a skamarátili s našimi prváčikmi. Slnečné počasie nám umožnilo vykonávať rôzne pohybové hry na školskom dvore. Precvičovali sme rýchlosť, postreh, obratnosť i rovnováhu. Prijemné popoludnie sme strávili vychádzkou k prameňu Očianka. Tu sme sa osviežili, zabavili a užívali krásu okolitej prírody. Farebná jeseň nás inšpirovala k jej stvárneniu tak, ako ju vidia detské očka. Pomohli sme si farebnými listami z viniča, ich otláčaním na papier a pomocou korkovej zátky sme vytvárali bobule hrozna. Starší žiaci v druhom oddelení robili jesenné dekorácie z konárov stromov a z listov. A dnes už táto tvorba detí zdobí nástenky nášho školského

Foto z archívu školy

ho klubu.

Radi športujeme, radi sa hráme. Práve preto v školskom klube striedame odpočinkovú činnosť, rekreačnú činnosť a prípravu na vyučovanie. Odpočinková činnosť je veľmi pokojná, pohybovo a duševne nenáročná. Najčastejšie vy-

konávame pokojné tvorivé hry, tematické, konštruktívne, spoločenské hry, ale aj skupinové rozhovory. Pri rekreačnej činnosti striedame jednotlivé tematické oblasti výchovy - vzdelávaciú, spoločensko-vednú, esteticko-výchovnú, pracovno-technickú, prírodovedno-environmentálnu a telovýchovnú. Jednou zo základných činností v školskom klube je aj príprava na vyučovanie. K nej patrí písomná príprava, precvičovanie učiva formou didaktických hier napr. hádanky, doplnovačky, jazykolamy, tajničky, krížovky, kvízy... a overovanie osvojených poznatkov v praxi.

Takto budú prebiehať hodiny v školskom klube, pri práci, pri hre, pri oddychu. Naplánujeme aktivity primerané veku detí, ich záujmom, no tiež ich povinnostiam.

Foto z archívu školy

Veselý koncert

Janka Kamhalová

Dni u nás v škole plynú rýchlo, múdro a keďže nadobúdanie vedomostí je vážna veda, aj vážne.

9. september bol však iný. Do školy zavítal pán Budinský z Očovej. Vyobliekal sa do detvianskeho kroja s typickými širokými nohavicami, košele s vyšívanými rukávcami a malým beťárskym klobúčikom. Nechýbal široký opasok a valaška. Naším žiakom nôtli na hudobných nástrojoch, ktoré mnohí videli prvýkrát – fujara, pastierska píšťala,

Foto z archívu školy

Foto z archívu školy

hlásny roh, trúbka, či fujara trombita. Netradičným majstrom v stvom bola hra na obyčajnej rúre z vysávača, ktorá znela ako hra na fujare. Veselo sme si zaspievali s harmonikou, na ktorej hrával ešte dedo

pána Budinského. Obdivovali sme drumblu, aj gajdy. Na každom nástroji nám zahral známu pesničku, ktorú sme si spoločne zaspievali. Svoj koncert spestril veselým rozpráváním, takže naše bránice dostali pekne zabráť.

Vrcholným číslom bol tanec – polka, valčík a tango, ktorý si zatancovali žiaci so svojimi p. učiteľkami. Chvilami sa nedalo rozoznať o aký tanec ide, ale to nevadí – máme sa ešte veľa čo učiť, lebo aj tu platí staré známe: „Čo sa v mladosti naučíš...“

Koncert pána Budinského bol veľmi vydarený a určite by sme privítali pre našich žiakov viac takých vystúpení, ktoré poučia, ale aj pobavia. ■

Pár myšlienok o škole

Renáta Cagalincová

Veľa detí nemá školu rado. Je to logické. Chce sa po nich, aby sa namáhali premýšľaním, množstvom učiva, skúšania a písomkami, čo by ale najradšej oveľa radšej vymenili za hranie a behanie vonku. Avšak niektoré deti sa do školy naopak tešia, pretože sa tu stretávajú so svojimi kamarátmi. Po víkendech plnom zábavy a príjemných zážitkov znovu prichádza školský týž-

deň. Pondelkové ráno začína slovami „Kto chýba?“ a určením týždenníkov na daný týždeň. Niektorí rozospatí žiaci sú na vyučovaní duchom neprítomní a premýšľajú o ideálnej škole. V tej by cez prestávky chodili na školské ihrisko, na vyučovaní by používali počítače s internetom, s pomocou ktorého by komunikovali s ostatnými spolužiakmi, učiteľia by mali miesto nezotretej tabule LCD projektor, kto-

rý by bol estetickjší a s jeho použitím by mohli názorne vysvetľovať učivo. Po dlhom snení sa vracajú všetci späť do reality. Ale keď sú v škole dobrí učiteľia a výborný kolektív, deti sa do školy tešia a zisťujú, že zas taká zlá ani nie je. Každodenné „bifľovanie“, nasávanie informácií, stresy a nočné mory. Stojí to za to? Áno. Pretože **škola je a vždy bude základ života**. Každého z nás. ■

Interview s prvákmi

Jana Kohútová

Začala sa škola. Pre každého žiaka je to po prázdninách veľká zmena. Najviac to určite prežívajú prváci - nové prostredie, ľudia a tiež povinnosti. Ako to zvládajú? Tí zhovorčivejší nám odpovedali na niekoľko otázok...

Aký bol tvoj prvý deň v škole?

Bianka: "Pekný. Najviac som bola zvedavá na pani učiteľku."

Marek: "Dobry aj zly. Dobry preto, lebo chodim do triedy s mojim kamaratom Filipkom a zly preto, lebo sa bojim, ze to bude tazke, co sa budeme ucit."

Filip: "Super, lebo som dostal cokoladu od pana starostu a mohli sme ist domov."

Na čo si sa najviac tešil/a?

Šimon: "Ako sa budem ucit pisat."

Timea: "Ja som sa tesila uplne na vsetko...na novu triedu, na spoluakov, na p. ucitelku, na skolky klub aj kruzky."

Marek: "Tešil som sa, že budeme chodiť na počítače."

Ktorý predmet v škole je tvoj najobľúbenejší?

Matúš: "Hudobná, keď nám p. učiteľka hrá na klavíri."

Šimon: "Písanie a čítanie. Kedy už budeme písať písmená? Zatiaľ píšeme len čiary a oblúky..."

Bianka: "Náboženstvo. Páči sa mi keď sa spolu modlíme."

Timea: "Slovenský jazyk a angličtina...učili sme sa už rozdeľovať slová na slabiky vlnkami a vieme už po anglicky zvierať."

Foto z archívu školy

Čo máš na škole najradšej?

Filip: "Keď chodíme von a kreslíme."

Danielka: "Mám tu kamarátku Leu, ona mi pomáha a hrá sa so mnou."

Matúš a Marek: "ŠKD, že sa tam hráme."

A čo by tu v škole chceli ešte prváci mať?

Nakoľko sú "motýliková trieda", chceli by mať v triede skutočné motýle v klietkach a trieda by mohla byť vyzdobená ako ZOO. Viacerí by uvítali bazén na školskom dvore, samozrejme so šmykačkou. Nemal by chýbať ani živý kôň o ktorého by sa spoločne starali.

...atď., atď., atď! **No nie sú úžasní!** ■

Čo by na to povedal Dobšinský?

Katarína Pastuchová

Hádam nikomu netreba predstavovať známeho slovenského rozprávkaru Pavla Dobšinského a vari v žiadnej knižnici nechýbajú Slovenské ľudové rozprávky spracované práve od neho. „Na jeho rozprávkach“ vyrástli mnohé generácie našich predkov a výchovné momenty v nich obsiahnuté potom pretavovali do skúseností životnej reality. Aj v dnešnej dobe moderných rozprávok majú Dobšinského rozprávky svoje čaro, osobitosť – len je škoda, že ich číta čoraz menej detí.

A ako to pôvodne so zbieraním rozprávok bolo?

Pavol Emanuel Dobšinský sa narodil v Slavošovciach, bol evanjelickým farárom a popri tejto hlavnej činnosti sa venoval aj zbieraniu ústnej prozaikej slovesnosti. Bol dva krát ženatý a zomrel v Drienčanoch. Práve podľa rodiska a bydliska používal

pseudonym Slavoj Drienčanský. Zozbierané príbehy, povesti a rozprávania pôvodne mali byť určené dospelému divákovi, ale keď našli obľubu aj u detského čitateľa, tak ich vraj Dobšinský musel „očistiť od nevhodného humoru a erotického podtónu“.

Ale sú Dobšinského rozprávky naozaj vhodné pre deti?

Odpoveď na túto otázku sa už snažili nájsť mnohí kritici literárnych diel. Nebude prekvapujúcim konštatovaním, že niektorí tvrdia, že Dobšinského práce sú veľmi dobrým prameňom na spoznanie slovenskej kultúry a života na Slovensku v minulosti. Majú však dnes aj viacerých kritikov, ktorí ich označujú za miestami brutálne, neraz sa v nich spomína zabíjanie alebo sťahovanie z kože. „Avšak práve pre možnosť zvrátiť nepriaznivé okolnosti deja, napr. znovuoživiť udatných rytierov živou vodou, vyslobodiť trpiacich hrdinov zo zajatia a moci zlých a nebezpečných bytostí, je rozprávka

svojím optimizmom a dôverou v šťastné konce vhodná pre detský vek“. Treba si tiež uvedomiť, že pohľad na smrť a bolesť bol v 19. storočí iný ako dnes.

„Pravidlá mnohých týchto rozprávok stavajú na tzv. detskom synkretizme, čo znamená, že to, čo je dobré, musí byť zároveň aj krásne, ako napr. princezné či víly. Naopak, sily zla sa vždy vyznačujú tým, že vzbudzujú odpor nielen pre krutosť a zlomyselnosť, ale aj preto, že sú škaredé. I keď dnešný trend literárnej tvorby sa snaží rozvíjať psychiku detí začleňovaním protirečivých a netradičných prvkov do deja rozprávok, predsa len čierno-biele videnie je detskému poňatiu oveľa bližšie.

Na príklad subjektívneho zhodnotenia literárneho diela som si vybrala klasickú rozprávku, ktorú pozná takmer každé školopovinné dieťa aj v dnešnej dobe – **Rozprávku o perníkovej chalúpkke.**

Pokračovanie na str. 10

Čo by na to povedal Dobšinský?

Pokračovanie zo str. 9

Dielo, z ktorého je rozprávka vyníata: Prostonárodné slovenské povesti

Žáner: rozprávka

Autor: slovenská ľudová rozprávka v autorskom prevedení P. Dobšinského

Rozprávka informuje čitateľa o spôsobe života prostého slovenského ľudu, sprostredkúva kontakt s reálnymi osobami (Janko, Marienka, mamička), ale aj s nadprirodzenom v podobe Ježibaby. V nadväznosti na jednotlivé osoby zobrazuje modely pozitívnych i negatívnych rozprávkových hrdinov.

Dielo je postavené v postupujúcej časovej následnosti. Udalosti – ich príčiny a dôsledky gradujú. Čitateľ je vystavený pocitu zvedavosti (Ako to bude ďalej?), udalosti sa dramtizujú a v závere dochádza k rozuzleniu deja, kde dobro zvíťazí nad zlom. Malý čitateľ je vtiahnutý do deja a spolucíti (súcíti) s hlavnými postavami.

Dobšinský už tradične aj v tomto diele používa rázovitý jazyk so vsúvaním nárečí, preto sa v texte vyskytujú slová, ktorým dnešné deti nerozumejú. (Např. podstienok, žabikláč, polianka, nedovidná,

bombolec, povoziká...) Rozprávkou sa rozvíja rečový prejav dieťaťa, pretože v texte je aj veľký výskyt prirovnání, ustálených slovných spojení, porekadiel a pod.

Príklady: „V ústach mala med, ale v srdci jed. Ako lapajú rybky

kaj, chlapček, pôjdeš so mnou!“ Dielo celkovo pôsobí veľmi realisticky, autenticky, napriek tomu, že sa v ňom nachádzajú prvky magickosti, nadprirodzenosti skĺbené v postave Ježibaby a v jej „sladučkovej perníkovej chalúpke“.

Fara v Drienčanoch, v ktorej pôsobil P. Dobšinský

Foto: D. Dírer

na udicu, tak ona lapala na medovník zatúlané deti. Červené jahody ako krv. Prštek ako trň. Medovníkový domček odrazu zmizol, akoby ho dľaňou zotrel.“

Z textu je úplne jasné, kto je reprezentantom dobra a zla a na koho strane je rozprávač. Zaujímavo a protikladne pôsobia slovné repliky ježibaby k deťom. Kým Marienke hovorí: „Daromnica, hore sa! Poriad' izbu, zameť dvor!“, tak Janičko-vi sa falošne prihovára: „Vstan-

Čo sa týka morálnych kontextových faktorov – z daného mediálneho obsahu sú zrejme pozitívne aj negatívne vplyvy na detského diváka a sú v ňom obsiahnuté všetky stupne: úmysel, motív, trest, ľútosť a aj následky. Klady Dobšinského rozprávok sa nedajú odoprieť a sú všeobecne známe a proklamované, ale zaujímavosťou je, že existuje aj určitý počet jeho rozprávok, ktorí tvrdia že jeho rozprávky sú príliš surové a je v nich mnoho násilia. Aj v tomto diele sú niektoré morálne pochybenia, na ktoré sa už dnes pozerá z iného uhla.

Príklady: Deti Janko a Marienka neuposlúchli mamičku a zašli hlbšie do lesa! (neposlušnosť)

Odlamovali si perníčky z chalúčky, ktorá nebola ich vlastníctvom. (krádež)

Janíček ukazoval košťalik namiesto prsta. (podvod)

Ježibaba bola navonok milá, ale jej úmysel bol iný. (neúprimnosť, nedôvera, zlý úmysel)

Deti vhodili lšťou Ježibabu do pece. (zlý skutok, siahnutie

na cudzí život) a pod.

Motívy, prečo jednotlivé osoby konali práve tak, ako konali sú jasne predznačené a trest postihuje zlo, ktoré detský, ale aj dospelý čitateľ vždy v rozprávke očakáva. Lútosť hlavných hrdinov nad tým, čo vykonali Ježibabe absentuje. Dielo poukazuje len na ľútosť k tomu, že deti neuposlúchli svoju mamu. Kým detský divák si neuvedomuje v modeli rodiny, že v rozprávke chýba otec a jeho pevná ruka, tak Dobšinský naň nedal ani zmienku. Jedná sa teda o neúplnú rodinu?

Trest a skrytá agresia sú v tomto diele vyjadrené fyzicky – zlý úmysel Ježibaby je hlavnými postavami odhalený a Ježibaba (stelesnenie zla) je doslova zničená aj fyzicky. (upálenie zaživa!). Rozprávka v konečnom dôsledku vyznieva veľmi emočne a čitateľ je vtiahnutý do deja celou svojou osobou a cítením.

Čo sa týka výtvarného prevedenia a ilustrácií Dobšinského rozprávok – tento prvok je neopominuteľný. Na ilustrovanie jeho diela sa podieľalo veľmi veľa výtvarných umelcov (Fulla, Hložník, Brunovský...), ale napriek tomu je Martin Benka tým umelcom, s ktorým sa toto dielo najčastejšie spája. Typické obrázky slovenského ľudu v pôvodných prostrediach s národným podtónom robia z týchto rozprávok umelecké dielo, ktoré v dnešnej dobe končí veľakrát ako najväčšia cennosť knižných zbierok.

Pavol Emanuel Dobšinský naďalej zostáva významnou osobnosťou našich literárnych dejín, jeho autentičnosť a originalita písomných záznamov zostáva vzorom pre súčasnosť a dnešných tvorcov. Bodaj by sme mali viacero takýchto Dobšinských!

Pomník P. Dobšinského v Drienčanoch

Foto: D. Dírer

Erkáči boli v letnom kresťanskom tábore

Amy Králiková

Stalo sa už pomaly tradíciou, že Domka Ludrová, v spolupráci so Základnou školou sv. Vincenta v Ružomberku organizujú, detské letné tábory. Ani tento rok nebol výnimkou.

Dňa 2.7.2015 sme sa Erkáči z Liptovskej Štiavnice, Ludrovej, Štiavničky a Ružomberka vybrali do letného kresťanského tábora, ktorý sa uskutočnil v Zálesí pod Vysokými Tatrami. Zálesie je maličká dedinka v okrese Kežmarok, ktorá má približne 100 obyvateľov.

V stredu poobede sme nastúpili na vlak, zakývali rodičom a už sme sa viezli. Naša cesta viedla najprv do Popradu, v Poprade sme prestúpili na druhý vlak, ktorý nás zaviezol do Spišskej Belej a odtiaľ nás už viezol pán kaplán a Jakub Bebjak. Keď sme dorazili do cieľa našej cesty vybalili sme si svoje veci, navečerali sa a nasledovalo rozdelenie do skupiniek: Solúnčania, Filipania, Efezania, Rimania, Korintňania, Kolosania. Názvy jednotlivých skupiniek pochádzali z miest, po ktorých apoštol Pavol putoval. Každá skupinka mala dvoch animátorov a osem detí. Skupinky mali svoje povinnosti ako napr. umývanie riadu, udržiavanie všeobecného poriadku a iné. Pokiaľ boli povinnosti splnené, deti čakala večer odmena v podobe bodovania. Na konci tábora bola skupinka majúca najviac bodov odmenená. Počas tábora sme absolvovali aj výlet

z archívu Domka Ludrová

k našim susedom Poliakom. Vyšplhali sme sa na vrch Tri korunky. Výstup nám trval približne šesť hodín (hore aj dole). Celá námaha stála za ten pohľad, ktorý nás čakal na vrchole. Videli sme riekku Dunajec, Vysoké Tatry, Pieninský národný park, obec Červený kláštor. Obec Červený kláštor sme po absolvovaní túry navštívili. Čakala tu na nás prehliadka múzea Červený kláštor, kde nám pán kaplán odslúžil sv. omšu, a sokoliarske predstavenie. Celý tábor ubehol strašne rýchlo ako rýchlik, ani sme sa neoznali a museli sme sa rozlúčiť. Rozlúčka však nebola až taká bolestná, nakoľko sme

vedeli, že nás čaká Potáborové stretko.

Dňa 13.9.2015 nastal ten deň, kedy sme sa znova stretli na farskom dvore v Ludrovej, aby sme si zaspomínali na tábor, prezreli fotky a zahrali sa zábavné hry.

Veľké ďakujem patrí pánovi kaplánovi Matúšovi, všetkým animátorom, za ich obetavosť a čas, ktorý nám deťom venovali. Poďakovanie samozrejme patrí aj zúčastneným deťom, bez ktorých by sa nemohol tábor uskutočniť. Všetci sa už tešíme na naše ďalšie stretnutie v zimnom tábore

Kto sú vlastne poľovníci?

Radoslav Poprac

Niekedy je veľmi ťažké zmeniť v nás ľudoch skreslený obraz niečoho, čo je hlboko zakorenené. Pri slove poľovník sa v mysliach mnohých nás vybaví muž v zelenom so zbraňou v ruke, prenasledovaný vidinou trofeje, ktorý bezcitne strieľa na bezbrannú zver. Skutočné poľovníctvo je však o niečom úplne inom. V prvom rade ide o prejav kladného vzťahu k prírode. Hlavným cieľom je starostlivosť o zver, o revír, čo si vyžaduje veľkú mieru zodpovednosti. Hlavnou funkciou poľovníctva je zachovať obnoviteľné zdroje našej prírody a čerpanie z nej musí byť vždy veľmi zodpovedné, tak aby bola zachovaná rovnováha. Sú-

časťou určite je aj lov zveri, ale právo zmocniť sa zveri poľovníckym spôsobom má len ten, kto zver chová a stará sa o ňu. Takého človeka možno charakterizovať ako skutočného poľovníka.

Každodenná prax prináša množstvo práce, spojenej s prípravou krmiva, starostlivosťou o zver, o revír a o to čo je poľovníkovi blízke. Mnohí ľudia nemajú predstavu, že ročne musí poľovník týmto aktivitám venovať desiatky až stovky hodín. Mať právo užívať revír prináša povinnosť platiť náhradu za užívanie poľovníckych pozemkov, inak povedané nájom. Ďalšie náklady sú spojené s povinnými poplatkami,

Foto z archívu Poľovníckeho združenia

kúpou krmiva, materiálom na opravu poľovníckych prikrmovacích zariadení. Znie to možno trochu zvláštne, ale aby sa poľovník mohol starať o revír musí ešte finančne

Pokračovanie na str. 12

Kto sú vlastne poľovníci?

Pokračovanie zo str. 11

prispievať. Ročný podiel diviny nie je ani z ďaleka adekvátny nákladom vynaloženým na zabezpečenie chodu poľovného

združenia Salatín (ďalej PZ Salatín) je spolupráca s miestnou komunitou. Už niekoľko rokov sa členovia aktívne zúčastňujú akcií v našej obci, prípadne ich sami organizujú. Každoročná

rani zmlúv o užívaní poľovného revíru v roku 2013. Slová, ktoré vyslovil na zhromaždení vlastníkov poľovných pozemkov rezonujú v ušiach nás všetkých dodnes.

Členovia PZ Salatín tak isto úzko spolupracujú aj s Pozemkovým spoločenstvom majiteľov lesov Liptovská Štiavnica, kde v ich lesoch každoročne vykonávajú brigády. Uvedené brigády sú zamerané predovšetkým na obnovu lesa po ťažbách a to hlavne čistenie rúbanísk, sadenie stromov a sprístupnenie lokalít pre ľahší prístup k miestam, kde budú vykonávané ďalšie potrebné práce na obnovu lesa. Kvalita

práce vykonaná poľovníkmi je už povestná a vysoko cenená, čo je aj jedným z dôvodov, prečo sa Pozemkové spoločenstvo majiteľov lesov každoročne obracia na členov PZ Salatín so žiadosťou o zabezpečenie potrebných prác.

Do budúcnosti má PZ Salatín jasnú víziu. Okrem zodpovedného prístupu k plneniu si povinností vyplývajúcich zo samotnej funkcie poľovníctva, chce PZ Salatín ešte užšie spolupracovať s miestnou komunitou a obcou. Veríme, že okrem morálnej podpory ocení obec snahy tohto združenia v budúcom roku aj inou - hmotnejšou formou. ■

Foto z archívu Poľovníckeho združenia

revíru.. Poľovníctvo možno definovať ako výrazne stratový koníček. Ale v konečnom dôsledku poľovníctvo by nemalo byť charakterizované ako koníček, ale ako životná filozofia.

V našej obci pôsobia poľovníci združení v organizačnej jednotke SPZ PZ Salatín, ktorá súčasne aj v Liptovskej Štiavnici sídli. Členovia sú spravidla obyvatelia Liptovskej Štiavnice, Ludrovej, prípadne ľudia, ktorí sú s Liptovskou Štiavnicou úzko spätí. Jedná sa o partiu ľudí, ktorej prioritou je efektívna spolupráca a drobné spory, ktoré prináša každodenný život združenia niekoľkých desiatok členov, musia ustúpiť vyšším záujmom. Okrem kladného vzťahu k prírode a záujmu zachovať obnoviteľné zdroje nášho kraja, spája členov poľovníckeho združenia kladný vzťah k regiónu ako takému. Jednou z priorit Poľovníckeho

asistencia pri výstupe na Salatín je viac-menej už tradíciou. Tak isto akcia „Čistá dolina“ organizovaná už niekoľko rokov pre deti základnej školy, za účelom vstúpenia zodpovednosti za prírodu tým najmladším má svoj neodmysliteľný význam. Členom PZ Salatín nie je cudzia ani pomoc obci pri zveľadení areálu obce a okolia. Určite mnohí z vás zaregistrovali pred niekoľkými rokmi opravený prameň „Očianka“, či tento rok opravený prameň a okolie Medokýša na rázcestí dolín. Členovia PZ Salatín určite neboli prehliadnutí ani na akciách „Preteky gazdovských koní“, či „Stretnutie rodákov“, kde zabezpečovali občerstvenie.

Spolupráca s obcou však nie je jednostranná. Členovia Poľovníckeho združenia sú dodnes zaviazaní starostovi obce, ktorý výrazne podporoval Poľovnícke združenie pri uzatvá-

Foto z archívu Poľovníckeho združenia

Foto z archívu Poľovníckeho združenia

ŠTIAVNICKÉ TO I TO

Evidované na MK SR pod ev. č. EV 3111/09 (ISSN 1338-9343)

Šéfredaktor a DTP: RNDr. Dušan Dírer. Redakčná rada: Mgr. Katarína Kačalková, Dušan Lauko.

Vydáva obec Liptovská Štiavnica jedenkrát štvrťročne. Adresa: Obecný úrad Liptovská Štiavnica, Hlavná 39/53, IČO 00 315 427,

web: <http://toito.liptovskastiavnica.sk>

Akékoľvek rozmnožovanie textu, fotografií, grafiky vrátane údajov v elektronickej podobe len s predchádzajúcim písomným súhlasom vydavateľa.

Redakcia si vyhradzuje právo na úpravu a uverejnenie článkov. Uzávierka príspevkov nasledujúceho čísla: 9. 12. 2015.